

จิตรกรรมสีอะครีลิค

ศึกษาศิลปะผ่านประสบการณ์ ของ อาจารย์อนันต์ ประภาส

อนันต์ ประภาส

จิตรกรรมสีอะครีลิก

ศึกษาสีอะครีลิกผ่านประสบการณ์ของ
อาจารย์อนันต์ ประภาส

จิตรกรรมสีอะครีลิก

ศึกษาศิลปะผ่านประสบการณ์ของ
อาจารย์อนันต์ ประภาส

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

อนันต์ ประภาส

จิตรกรรมสีอะครีลิก.-- กรุงเทพฯ : สิปประภา, 2550

240 หน้า

1. จิตรกรรม. 2. การวาดเขียน. I. ชื่อเรื่อง

751.45

ISBN 978-974-7357-07-3

บรรณาธิการที่ปรึกษา	มานพ ถนอมศรี
บรรณาธิการอำนวยการ	อนันต์ ประภาส
บรรณาธิการ	ศรินยา พรหมคำ
ผู้ช่วยบรรณาธิการ	ภูษิต รอดดารา
กองบรรณาธิการ	รุ่งโรจน์ อักษร สุรียัน ไชยมา
ศิลปกรรม	สมาร์ทเฮด กรุป
พิสูจน์อักษร	รัตนวลี คำแก้ว
สำนักงาน	สำนักพิมพ์สิปประภา 31/213 หมู่บ้านพฤษภาวิไลเลจ 1 ต.บึงคำพร้อย อ.ลำลูกกา จ.ปทุมธานี 12150 โทรศัพท์ 086-345-1850 http://www.sipprapa.net
แยกสี/เพลท	อัลฟ่า มิเลนเนียม จำกัด 0-2277-8455
พิมพ์ที่	หจก.เอมี เทรดดิง
จัดจำหน่ายโดย	สายส่งสุภาพใจ บริษัท บู้ค ไทม์ จำกัด 14/350 หมู่ 10 ถนนพระราม 2 ซอย 38 แขวงบางมด เขตจอมทอง กรุงเทพฯ 10150 โทรศัพท์ 0-2415-2621, 0-2415-6797 โทรสาร 0-2416-7744

สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติการพิมพ์โดย นายอนันต์ ประภาส
ราคา 550 บาท

คำนำ

แรกทีเดียวผมตั้งใจจะทำหนังสือเล่มนี้ขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมผลงานศิลปะที่สร้างสรรค์ขึ้นตลอด 25 ปีที่ผ่านมาไว้เป็นอนุสรณ์และให้ผู้ที่สนใจจิตรกรรมสีอะครีลิคได้เก็บสะสม แต่เมื่อนำผลงานและเนื้อหามาเรียบเรียงขึ้นแล้วก็เห็นว่า น่าจะเกิดประโยชน์มากกว่าหากเพิ่มเติมเนื้อหาในด้านการศึกษาเข้าไป ผมจึงย้ายประวัติและประสบการณ์ส่วนตัวไปไว้ในส่วนท้ายของหนังสือ และเริ่มต้นเขียนใหม่โดยเน้นเนื้อหาสาระไปที่ “จิตรกรรมสีอะครีลิค” โดยตรง

ผมเริ่มใช้สีอะครีลิคในการวาดภาพครั้งแรกเมื่อ พ.ศ.2526 โดยการแนะนำของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทวีนันทขว้าง ศิลปินแห่งชาติ ผู้เป็นอาจารย์ของผมเอง จากนั้นก็ใช้มาโดยตลอด เพราะติดใจคุณสมบัติของมันที่แตกต่างจากสีน้ำมัน กล่าวคือ ไม่มีกลิ่นเหม็น แห้งเร็ว ใช้ง่าย ตกแต่งแก้ไขง่าย ไม่เลอะเทอะ ไม่ต้องเตรียมน้ำมันลินสีดหรือน้ำมันสนให้ยุ่งยาก และเมื่อเลิกใช้แล้วก็ทำความสะอาดอุปกรณ์ง่าย

ผมจะนำคุณผู้อ่านไปรู้จักกับสีอะครีลิคตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงขั้นปฏิบัติการ จากนั้นจึงเป็นขั้นตอนการสร้างสรรค์สีอะครีลิค การสร้างแนวความคิดและตัวอย่างผลงานอย่างครบถ้วน เพื่อให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อผู้ที่สนใจศึกษาเรื่องจิตรกรรมสีอะครีลิคและผู้ที่ต้องการเก็บสะสมผลงานศิลปะของผมไปในคราวเดียวกัน

หนังสือเล่มนี้รวบรวมผลงานของผมที่ผ่านมาตั้งแต่ยุคแรกๆ จนถึงยุคปัจจุบัน นับเป็นหนังสือที่สมบูรณ์ที่สุดเล่มหนึ่งของผม จึงขอขอบพระคุณผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงท่านผู้อ่านมา ณ ที่นี้ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่ได้อ่านทุกท่านไม่มากก็น้อย

วิมล วัฒนศิริ

สารบัญ

CHAPTER 1 : ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับจิตรกรรมสีอะครีลิก	6
-ความหมายของจิตรกรรม	8
-สีอะครีลิกคืออะไร	10
-วัสดุ-อุปกรณ์	16
-สิ่งที่ควรรู้ก่อนเริ่มงานจิตรกรรม	20
CHAPTER 2 : การวาดภาพสีอะครีลิก	26
-ภาพแรกที่คุณวาด	28
-วาดภาพแม่น้ำสาย	32
-วาดภาพทิวทัศน์เมืองสาย	36
-วาดภาพสะพานที่เชียงใหม่	42
-วาดภาพชายคาบ้านต้นลำทม	48
-วาดภาพบ้านกับต้นไม้	52
-วาดภาพบ้านหลังที่เมืองแพร่	56
-วาดภาพเถาวัลย์	60
-วาดภาพต้นไม้กับชายคา	66
CHAPTER 3 : เทคนิคการสร้างสรรค์จิตรกรรมสีอะครีลิก	70
-การสร้างสรรค์จิตรกรรมสีอะครีลิก	72
-สร้างสรรค์ภาพ “เหนือจรดใต้”	74
-สร้างสรรค์ภาพ “หลังครัว”	78
-สร้างสรรค์ภาพ “พักผ่อน”	82
-สร้างสรรค์ภาพ “ชายคาและผนัง”	86
-สร้างสรรค์ภาพ “ร่มไม้ ชายคา”	90
-สร้างสรรค์ภาพ “ยินดีต้อนรับ”	94
-สร้างสรรค์ภาพด้วยความคิด วัสดุ และเทคนิค	100

CHAPTER 4 : แนวความคิดในงานศิลปะ	108
- แนวความคิดในงานศิลปะ	110
- ปุ่มหลังของศิลปิน	112
- แรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ศิลปะ	114
CHAPTER 5 : การนำเสนอผลงาน	116
- ผังความคิด	118
- ผลงานในระยะแรก	120
- นิทรรศการเดี่ยวครั้งที่ 1 ชุด “สี่ขั้วรำลึก”	132
- นิทรรศการเดี่ยวครั้งที่ 2 ชุด “ป่างามน้ำใส”	152
- นิทรรศการเดี่ยวครั้งที่ 3 ชุด “อภุชยามรดกโลก”	164
- นิทรรศการเดี่ยวครั้งที่ 4 ชุด “แรงบันดาลใจจากฝั่งตะวันออก”	176
- นิทรรศการเดี่ยวครั้งที่ 5 ชุด “ร่มไม้ชายคา”	190
- นิทรรศการเดี่ยวครั้งที่ 6 ชุด “รักเธอเมืองไทย”	202
CHAPTER 6 : เส้นทางศิลปะของ อนันต์ ประภาโส	214
- เส้นทางศิลปะ	216
- ผมเป็นศิษย์มีครู	228
บทส่งท้าย	237
ประวัติผู้เขียน	238
บรรณานุกรม	240

chapter 1

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการจิตรกรรมสีอะครีลิค

ตำหนักพรรณราย มหาวิทยาลัยศิลปากร พ.ศ.2528

ความหมายของจิตรกรรม

จิตรกรรม (painting) ในเชิงศิลปะหมายถึงการสร้างสรรคผลงานศิลปะซึ่งให้คุณค่าทางสุนทรีย์ โดยการระบายสีลงบนพื้นผิวรองรับด้วยความชำนาญ มีฝีมือ โดยใช้วัสดุและเทคนิคที่เหมาะสม คงทนถาวร เช่น สีน้ำมัน สีฝุ่น สีน้ำ สีอะครีลิก เป็นต้น โดยจิตรกรจะเลือกใช้เทคนิควิธีการและวัสดุในการแสดงออกที่เหมาะสมกับรสนิยม แนวความคิด และความชำนาญในการสร้างสรรค์ของตน ซึ่งสามารถควบคุมผลงานสร้างสรรค์นั้นๆ ให้บรรลุตามความประสงค์

ผลงานจิตรกรรม คือการแสดงออกของจิตรกรในด้านสุนทรีย์ภาพโดยการถ่ายทอดภาพคน สัตว์ สิ่งของ ทิวทัศน์ หรือบันทึกเหตุการณ์ต่างๆ ในยุคสมัยของเขาไว้เป็นอนุสรณ์

ผลงานจิตรกรรม สามารถนำไปใช้ประกอบกับศิลปะประเภทอื่นๆ ได้อีก เช่น ใช้ประกอบกับสถาปัตยกรรม ในลักษณะจิตรกรรมฝาผนัง หรือภาพประดับตกแต่งอาคารบ้านเรือน นำไปเป็นภาพประกอบในงานวรรณศิลป์ หรือนำไปใช้กับผลงานประยุกต์ศิลป์ เช่น งานโฆษณา หรือพาณิชย์ศิลป์ ก็ได้

จิตรกรรมหรือภาพเขียน เป็นภาษาอย่างหนึ่งที่มีมนุษย์ใช้สื่อสารถึงกัน ภาพเขียนทุกภาพมีร่องรอยความคิดของคนๆ หนึ่ง ที่ถ่ายทอดให้ผู้อื่นมองเห็นได้ ในอดีตนั้น องค์ภรณ์ขนาดใหญ่ที่ทรงอำนาจ เช่น โบสถ์หรือชนชั้นสูงมักใช้ศิลปะในการสร้างสรรค์ผลงานที่นำไปสู่ความหมายของอำนาจหรือความเป็นอมตะผ่านทางภาพเขียน หรือเพื่อแสดงเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ หรือศาสนา ในศตวรรษที่ 19 ภาพเขียนและประติมากรรม เป็นวิธีเดียวในการสร้างภาพหรือถ่ายทอดความคิดให้มองเห็นได้ การสื่อสารด้วยภาพช่วยลดอุปสรรคทางภาษาและบางครั้งรวมถึงอุปสรรคทางวัฒนธรรมด้วย

ขณะที่เราพบว่าในตอนปลายศตวรรษที่ 20 ภาพเขียนไม่ใช่สิ่งที่ย้ำเป็นอีกต่อไป แต่กลับกลายเป็นว่ามีคนต้องการมันมากกว่าในอดีต เนื่องจากคนไม่ต้องการภาพเขียนด้วยเหตุผลของการ “ใช้งาน” แต่ต้องการด้านอารมณ์และความรู้สึกในศตวรรษนี้ศิลปินจึงมีเสรีภาพและความยืดหยุ่น และได้พัฒนาภาษาและระบบการสร้างสรรคที่นำความคิดมุ่งตรงสู่หัวใจของสังคม โดยใช้ภาพวาดและความคิดสร้างสรรค์ เสรีภาพและความยืดหยุ่นในภาพเขียนนี้สะท้อนออกมาให้เห็นอย่างเด่นชัดในภาพเขียนสมัยใหม่ที่ใช้สื่อพลาสติกที่เรียกกันว่า “**สีอะครีลิก**”

วัดพระธาตุลำปางหลวง , พ.ศ.2547 ขนาด 60 x 80 ซม.

สีอะคริลิกคืออะไร

“เมื่อประมาณ 30 ปีมาแล้ว บริษัทตัวแทนจำหน่ายแห่งหนึ่งดูเหมือนจะเป็นบริษัท เอ อาร์ ซาเลบาย ได้นำสีอะคริลิครุ่นแรกมาให้ครูลองใช้ดู เป็นสียี่ห้อวินเซอร์ แอนด์นิวตัน ครูก็รู้สึกว่ามันแห้งเร็วเหลือเกิน เราจะตกแต่งภาพเหมือนสีน้ำมันนะมันยาก คือพวกเรามักจะฝงใจถนัดอะไรคู่กับอะไรก็คิดว่าสิ่งที่เราถนัดมันดีแล้ว ความจริงเราไม่นึกในส่วนดีที่มันมีอยู่ สีน้ำมันก็มีส่วนเสีย ถ้าครูไม่เคยใช้สีอะคริลิก ครูก็จะไม่เห็นส่วนเสียของสีน้ำมัน พอกลับมาใช้สีน้ำมันครูก็ช้ำรำคาญ เพราะเมื่อใช้สีอะคริลิกแล้วเห็นข้อดีของมันคือแห้งเร็วทันใจ อีกอย่างพอเราเขียนสีอ่อนทับสีแก่ก็ทับได้สบาย เพราะมันมีเนื้อสี ส่วนสีน้ำมันมันข้นมันเหนียวเพราะน้ำมัน เช่นเราผสมสีเหลืองป้ายลงบนสีน้ำตาลหรือสีเข้มๆ อย่างสีดำ พอป้ายลงไปก็ขึ้นสีเหลืองสดใสดี แต่เมื่อทิ้งไว้ถึงวันรุ่งขึ้นสีแห้งก็จะดูซีด เพราะสีมันเฟด เนื้อสีมันน้อยทำให้จางลง แต่สีอะคริลิกเนื้อสีมันเยอะ เราพิสูจน์ได้ทันทีที่ทันใดว่าสีมันถึงหรือไม่ถึง เพราะเขียนลงไป 3-4 นาทีมันก็แห้งแล้ว สีมันอยู่ตัวก็จะไม่เฟด เราก็จะรู้ได้ทันที ทำให้คล้ายกังวลเพราะเรามักจะกังวลว่ารูปนี้แห้งแล้วมันจะเป็นยังไงนะ แล้วสีน้ำมันบางสีมันก็แห้งช้า บางสี 2 วันยังไม่แห้ง” (สัมภาษณ์โดย อนันต์ ประภาโส พ.ศ.2528)

ข้อความข้างต้นเป็นคำบอกเล่าของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทวี นันทขว้าง ศิลปินแห่งชาติผู้บุกเบิกการเขียนภาพด้วยสีอะคริลิกในประเทศไทยจนผลงานของท่านเป็นที่ยอมรับและโด่งดังไปทั่ววงการ ไม่ว่าจะเป็นในหมู่นักสะสมผลงานศิลปะหรือนักค้าขายผลงานศิลปะ

ในอดีตที่ผ่านมาคนนิยมศิลปะทั้งหลายมักจะเข้าใจร่วมกันว่าภาพเขียนที่มีคุณค่าควรเก็บรักษา และมีความทนทานต่อสภาพดินฟ้าอากาศก็คือภาพเขียนสีน้ำมัน สิ่งนี้รวมไปถึงรสนิยมในการเสพด้วย สีน้ำมันเป็นเรื่องของการเตรียมแผนงาน ต้องวางโครงร่างของภาพที่จะเขียน เตรียมแคนวาส (ผ้าใบขึงตึง) สำหรับเขียนภาพ คิดค้นเนื้อหาเรื่องราวที่จะนำเสนอ เตรียมสีที่จะเขียน ตีสีให้เข้ากันเป็นเนื้อเดียว เตรียมน้ำมันลินสีดสำหรับผสมสี น้ำมันสนสำหรับล้างพู่กัน ฯลฯ เหล่านี้ล้วนเป็นกรรมวิธีที่ออกจะดูคลาสสิกที่เดียวสำหรับศิลปินผู้สร้างสรรค์ผลงานด้วยสีน้ำมัน ทำให้จิตรกรรมสีน้ำมันทรงคุณค่าอยู่ได้จนทุกวันนี้

เมื่อเวลาล่วงเลยมาถึงปัจจุบัน นักวิทยาศาสตร์ทั้งหลายก็คิดค้นสีชนิดใหม่ขึ้นมา เพื่อให้มีคุณภาพคงทนกว่าของที่มีอยู่แล้ว และศิลปินยุคใหม่ต่างก็หันมาใช้สีชนิดนี้ เพราะความสะดวกสบายรวดเร็ว ไม่เลอะเทอะเปรอะเปื้อน ไม่มีกลิ่นเหม็น แห้งเร็ว สีไม่เพี้ยน แก้ไขภาพได้ในเวลาอันสั้น ทำให้การผลิตผลงานราบรื่น ไม่ต้องกังวลกับปัญหาระหว่างการสร้างสรรค์

คุณสมบัติเด่นอีกข้อหนึ่งของภาพเขียนสีอะคริลิกก็คือ สามารถแต่งภาพให้มีความเฉียบคมได้มากกว่าสีน้ำมัน (เนื่องจากสีน้ำมันมีความหนืด) ทำให้สร้างรายละเอียดของภาพได้มากกว่า ในส่วนของข้อเสียก็มีอยู่บ้าง เช่น การเขียนภาพในลักษณะนุ่มนวลกลมกลืนอาจจะทำได้ไม่ดั่งนักในกรณีของผู้ไม่ชำนาญ และความที่สีอะคริลิกแห้งเร็วก็อาจจะป็นอุปสรรคต่อการเขียนภาพของศิลปินบางคนที่ชอบการเคลือบสี (blending)

พฤษภพนา, พ.ศ. 2539 ขนาด 70 X 90 ซม.

สีอะครีลิค (acrylic colors) คือสีสำหรับใช้ในงานศิลปะที่สร้างขึ้นโดยผสมเนื้อสีกับตัวประสาน ซึ่งทำจากพอลิมิทธิลเมตาคริลิต ฟันเป็นละอองผสมกับน้ำมันแร่ เรียกกันว่า สีอะครีลิค หรือ สีพลาสติก ซึ่งต่างจากสีพอลิเมอร์ (polymer colors) สีอะครีลิคมีคุณสมบัติคงที่ไม่เปลี่ยนสี ไม่หมองคล้ำ แห้งเร็ว ล้างออกง่าย

ในเนื้อของสีอะครีลิค จะมีความแน่นมาก และให้ผลที่หลากหลาย สามารถใช้กับพื้นราบขนาดใหญ่หรือระบายลงบนฉากโปร่งแสง และระบายแบบแสดงรอยแปรง (impasto) ที่หนาขนาดใหญ่ๆ ได้เช่นกัน สีอะครีลิคมีความทนทานสูง พื้นฐานความเป็นพลาสติกของมันมีความยืดหยุ่นมาก และสามารถใช้เทคนิคการระบายสีแบบหนาได้โดยไม่แตกร่อนอย่างเช่นสีน้ำมันเมื่อทิ้งไว้เป็นเวลานานๆ นอกจากนี้มันยังแห้งได้อย่างรวดเร็วและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการทดลองทางความคิดของศิลปิน เนื่องจากสามารถเขียนภาพได้อย่างต่อเนื่องโดยไม่ต้องรอเป็นเวลาหลายๆ วันเพื่อให้แห้ง ความคล่องตัวและทนทานนี้เองทำให้สีอะครีลิคกลายเป็นสีที่เป็นประโยชน์สำหรับการฝึกฝนและสร้างสรรค์ การแห้งเร็วนี้ทำให้ศิลปินสามารถทดลองใช้สีด้วยวิธีต่างๆ มากมาย เช่น การผสมกับกาวและวัสดุอื่นๆ ทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ที่หลากหลายอย่างไม่มีขีดจำกัด

ในภาพเขียนหนึ่งภาพ จะถูกสร้างขึ้นด้วยองค์ประกอบเบื้องต้น 3 ประการดังนี้

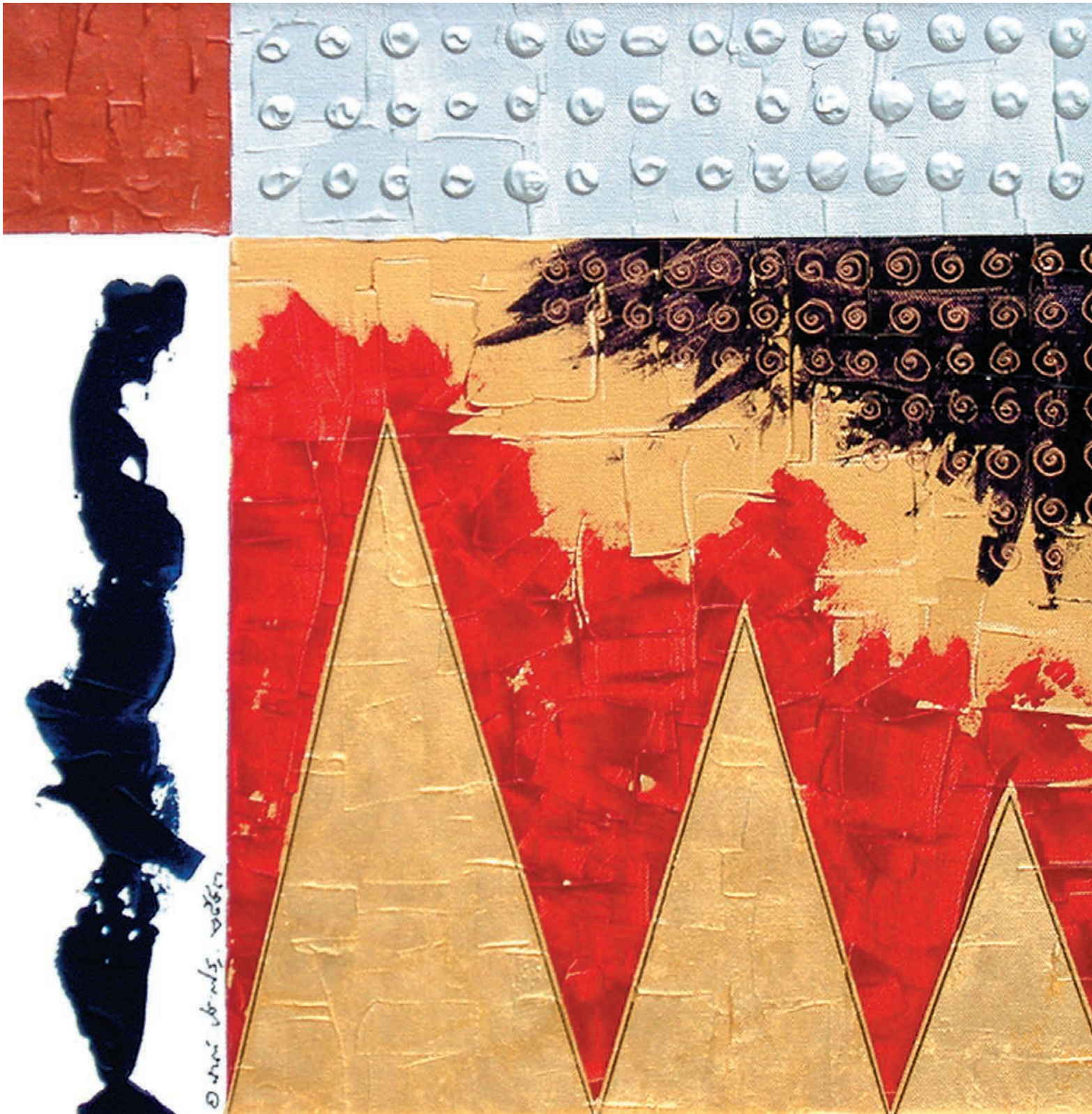
1. เม็ดสี สารประกอบที่เป็นสี
2. สี องค์กรประกอบที่รวมเม็ดสีสู่ภาพเขียน และแห้งเป็นผิวที่ถาวร
3. ตัวละลาย ของเหลวที่ละลายสีเพื่อช่วยให้เกิดความสม่ำเสมอของภาพเขียน

เม็ดสี (สี) เป็นสารประกอบตัวเดียวกันในภาพเขียนทุกชนิด แต่สีจะเป็นสิ่งที่บอخصนิตของภาพเขียน เช่นสีน้ำมัน เกิดจากเม็ดสีกับน้ำมันสน พื้นผิวและความเหนียวของมันถูกปรับเปลี่ยนจากการละลายด้วยน้ำมันที่มีคุณสมบัติในการทำละลาย เมื่อภาพเขียนแห้งดีแล้ว มันจะไม่สามารถละลายได้อีก ส่วนสีน้ำ เป็นการผสมของเม็ดสีและสีอัมมอราบิค (gum arabic) ที่แห้งโดยการระเหย และละลายด้วยน้ำ

สำหรับสีอะครีลิค มันถูกสร้างขึ้นด้วยวิธีเดียวกับสีน้ำ เม็ดสีรวมตัวกันโดยอะครีลิค โค-พอลิเมอร์ (acrylic co-polymer) สารประกอบพลาสติกที่ละลายน้ำได้ แต่เมื่อแห้งแล้วโครงสร้างของโมเลกุลจะผนึกแน่นจนเป็นพื้นผิวที่ละลายน้ำไม่ได้ ซึ่งไม่เหมือนกับสีน้ำที่อัมมอราบิคสามารถละลายได้และมีปฏิกริยากับน้ำ สีอะครีลิคเป็นที่รู้จักในชื่อ “น้ำผสมกับน้ำมัน” และสิ่งนี้เองที่แสดงให้เห็นความแตกต่างระหว่างภาพเขียนสีอะครีลิคและภาพเขียนที่ละลายน้ำได้อื่นๆ เช่น สีน้ำ สีโปสเตอร์ และสีน้ำแบบทึบ (gouache) ด้วยเหตุนี้สีอะครีลิคจึงมีคุณสมบัติคล้ายกับทั้งสีน้ำมันและสีน้ำ มันเหมือนกับสีน้ำมันตรงที่สามารถสร้างขึ้นเป็นพื้นผิวทึบหนาซึ่งเมื่อแห้งแล้วไม่สามารถผสมกับอะไรได้และกันน้ำ ขณะที่มันเหมือนสีน้ำตรงที่สามารถละลายสู่การละเลงแบบภาพที่โปร่งแสงได้

อย่างไรก็ตาม สีอะครีลิคก็ไม่เหมือนกับสีน้ำมันและสีน้ำตรงที่มันไม่มีการเรืองแสงอย่างสีน้ำมันซึ่งเม็ดสีถูกแขวนอยู่ในสื่อที่เหมือนกระจกหนาของน้ำมันสน และไม่สามารถบางเบาใสได้อย่างสีน้ำ จึงกลายเป็นว่ามันมีคุณสมบัติของตัวเอง เนื่องจากเมื่อมันแห้งแทนที่จะเกาะตัวอยู่บนสีน้ำมันสน มันกลับเกาะตัวกันเอง เนื้อสีจึงมีความเข้มข้นกว่า และสีเด่นมากกว่า เนื่องจากเมื่อแห้งแล้วกันน้ำได้ มันจึงสามารถละเลงทับได้ง่ายกว่าสีน้ำ และก่อให้เกิดพื้นผิวที่ต่างออกไป

เพื่อการใช้ประโยชน์ที่สมบูรณ์ที่สุด โปรดจำไว้ว่า สีอะครีลิคไม่ใช่สีน้ำมันหรือสีน้ำ แต่เป็นสื่อที่มีคุณสมบัติเฉพาะตัวของมันเองที่มีความเหมาะสมเป็นอย่างยิ่งกับการสร้างสรรค์ตามแบบสีอะครีลิค

แรงบันดาลใจจากวัดพระศรีสรรเพชญ์, พ.ศ.2543 ขนาด 50 x 50 ซม.

La Primavera, Botticelli

แม้ว่าสีอะคริลิกจะเป็นสีสมัยใหม่ แต่ความคิดเกี่ยวกับภาพเขียนแบบ “น้ำมันผสมน้ำ” นั้นกลับไม่ใช่เรื่องใหม่ ภาพเขียนอย่างหนึ่งที่ใช้กันในสมัยเรอเนสซองส์ ที่เรียกว่าภาพเขียนสีฝุ่นแบบโบราณ (egg tempera) ก็มีลักษณะของน้ำมันผสมน้ำ ซึ่งมีหลายอย่างเหมือนภาพสีอะคริลิก ภาพแบบนี้มีเม็ดสีที่เชื่อมติดกันในสีของไข่แดงซึ่งละลายน้ำได้ แต่เมื่อแห้งแล้วสามารถกันน้ำได้ ภาพเขียนสีฝุ่นแบบโบราณ มีลักษณะเด่นแบบเดียวกับสีอะคริลิก และต้องใช้ฝีแปรงเพื่อให้มันส่องประกายและเรืองแสง

คุณสมบัติอีกอย่างหนึ่งที่คล้ายกันของภาพเขียนสีฝุ่นแบบโบราณ (egg tempera) และสีอะคริลิกก็คือมันแห้งได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งนับเป็นข้อดีอย่างมาก แต่ก็มีข้อเสีย เมื่อคุณต้องการตกแต่งแก้ไขก่อนที่มันจะแห้ง ศิลปินสมัยเรอเนสซองส์ในอดีตจึงแก้ปัญหานี้โดยการพัฒนาความคิดที่จะชะลอด้วยการเติมน้ำมันลงไปเพื่อให้มันแห้งช้าลง ยิ่งเติมน้ำมันลงไปมากเท่าไรก็จะทำให้มันแห้งช้ามากเท่านั้น และยังเป็นการเพิ่มความชุ่มชื้นของสีอีกด้วย บอตติเชลลี (Botticelli) ใช้วิธีการนี้ในภาพเขียนภาพ La Primavera การใช้น้ำมันเป็นตัวทำให้ช้าเป็นก้าวแรกๆ ของการพัฒนากลวิธีระบายสีฝุ่นในฐานะที่เป็นสีตามคุณสมบัติในตัวของมันเอง

ดอกกลิ่นหอมที่ตรัง, พ.ศ.2545 ขนาด 90 X 110 ซม.

วัสดุ-อุปกรณ์

อุปกรณ์สำหรับภาพเขียนนั้น เราจะมีเฉพาะเท่าที่จำเป็นหรือมากมายเท่าใดก็ได้ตามต้องการอุปกรณ์ที่มีคุณภาพสามารถใช้งานได้ในระยะยาว แต่หากรู้สึกว่ามันแพงเกินไป และมันจำกัดเสรีภาพของคุณแล้วละก็ ขอแนะนำให้ใช้ของที่ถูกลงกว่าเพื่อจะได้ทดลองได้อย่างอิสระโดยไม่ต้องกังวลกับความเสียหาย ความงามของภาพเขียนศิลปะครีติกไม่ได้ขึ้นอยู่กับราคาของอุปกรณ์ แต่มันอยู่ที่ว่าคุณสามารถใช้คุณสมบัติของมันได้ทั้งหมดหรือไม่ ชุดอุปกรณ์เบื้องต้นนั้นประกอบด้วย

ดินสอ และ ปากกาแบบต่างๆ

1. เครื่องมือวาดเขียน (Drawing material) เช่น ดินสอ (2B, 3B) ยางลบ มีดเหลาดินสอ สีชอล์ค ชุดดินสอสีแบบละลายน้ำได้

2. สีอะครีลิก (Acrylic colors) อย่างน้อยที่สุดควรมีสี่ดังนี้

- ขาว (zinc white)
- เหลืองมะนาว (lemon yellow)
- เหลืองแคดเมียม (cadmium yellow)
- แดงแคดเมียม (cadmium red)
- มาเจนตา (magenta)
- น้ำเงินอัลทรามารีน (ultramarine blue)
- น้ำเงินโคบอลต์ (cobalt blue)
- น้ำเงินเซรูลีน (cerulean blue)
- ดำ (lamp black)

สีอะครีลิก

3. พู่กัน (Brush) ควรมีทั้งแบบกลมและแบนตามขนาดต่างๆ ขึ้นอยู่กับภาพที่จะระบาย พู่กันขนแข็งจะทิ้งร่องรอยไว้บนภาพ และก่อให้เกิดความชุ่มชื้นของสี ส่วนพู่กันขนนุ่มจะทิ้งพื้นผิวเรียบที่สามารถระบายทับให้รายละเอียดได้มากขึ้น ควรเลือกพู่กันขนนุ่มแบบแบนและกลมขนาดตั้งแต่ 4-10 พู่กันสังเคราะห์แบบกลมขนาดตั้งแต่ 4-10 และแบบแบน $\frac{1}{4}$ - $\frac{1}{2}$ นิ้ว แล้วจึงเลือกแปรงทาสีบ้านขนาดตั้งแต่ $\frac{1}{4}$ - $\frac{1}{2}$ นิ้ว ไม่ควรซื้อพู่กันขนเซปิลเพราะไม่เหมาะกับสีอะคริลิกเนื่องจากมันแห้งเร็วเกินไป จะทำให้ขนพู่กันเสียง่าย หลังจากใช้แล้วต้องทำความสะอาดพู่กันด้วยน้ำสบู่อุ่นๆ ไม่เช่นนั้นมันจะเสียเร็ว

จานสีแบบต่างๆ

4. จานสี (Palette) เป็นอุปกรณ์สำคัญเพื่อใช้ในการผสมสี ควรมีขนาดพอเหมาะราว 12 x 18 นิ้ว และเก็บรักษาอย่างสะอาด การผสมสีเป็นกระบวนการสำคัญที่สุดของการระบายภาพ จานสีจึงมีความสำคัญต่อศิลปินมาก การเลือกใช้จานสีที่เหมาะสมและถนัดจะช่วยให้จิตรกรวาดภาพได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุข

ปัญหาหลักของสีอะคริลิกคือมันแห้งเร็ว ซึ่งอาจทำให้รู้สึกหงุดหงิดได้ วิธีแก้ปัญหอย่างหนึ่ง คือ การเติมตัวถ่วงให้ช้าลงในสีขณะที่กำลังผสม เช่น น้ำ หรือเจลที่ทำให้แห้งช้า ซึ่งจะช่วยให้เวลาที่มันจะแห้งออกไป ขณะที่มีการระบายสีอยู่ แต่วิธีที่ดีคือการใช้ภาชนะใส่สีที่มีลักษณะเป็นหลุม และมีฝาปิด หากมีการใช้อย่างถูกต้อง จะสามารถทำให้ระบายภาพได้เป็นเวลาหลายวันทีเดียว จานสีแบบหลุมมีลักษณะเป็นถาดพลาสติกสีเหลี่ยมผืนผ้าพร้อมด้วยฝาปิดที่ยกออกได้ เมื่อเทสีลงในหลุมแล้วให้ใส่น้ำหรือเจลที่ทำให้แห้งช้าลงไป น้ำหรือเจลจะช่วยหล่อเนื้อสีไว้ไม่ให้แห้งเร็ว เมื่อเลิกใช้ก็ปิดฝาจะทำให้สีแห้งช้าและใช้ได้จนหมด

สำหรับผมเอง ใช้ถาดทำน้ำแข็งในตู้เย็นเป็นภาชนะใส่สี เมื่อใช้ไม่หมดก็หล่อน้ำและปิดฝาไว้ ส่วนจานผสมสีก็ใช้จานที่มีพื้นขาว จะทำด้วยพลาสติกหรือไม้ก็ได้ จากนั้นใช้พลาสติกบางๆ หุ้มไว้ก่อนใช้งาน เมื่อเลิกใช้แล้วก็ลอกพลาสติกทิ้งไป เพียงเท่านี้จานสีของคุณก็จะสะอาดอยู่เสมอ

ขาตั้งแบบต่างๆ

กล่องใส่อุปกรณ์

5. ขาตั้ง (Easel) คืออุปกรณ์ช่วยยึดแควนวาสตามความสูงและมุมที่สะดวกขณะระบายสี ควรเลือกขาตั้งที่แข็งแรงและมีขนาดพอเหมาะกับภาพที่จะเขียน ขาตั้งที่ทำด้วยไม้และโลหะแบบพับได้เหมาะสำหรับการเขียนภาพนอกสถานที่ สำหรับการเขียนภาพในสตูดิโอ หรือภาพที่มีขนาดใหญ่ ควรใช้ขาตั้งที่มีลักษณะถาวร ขาตั้งอีกแบบคือการใช้เก้าอี้ที่มีพนักพิงมากลับหัวลงแล้วใช้กระดานไม้อัดค้ำไว้บนขาที่ใช้ได้

6. กล่องใส่อุปกรณ์ (Paint Box) กล่องเครื่องมือพลาสติก หรือกล่องของนักตกปลาพร้อมด้วยถาดที่พับตั้งได้นับว่าเป็นประโยชน์ในการบรรจุอุปกรณ์วาดภาพ แต่อาจจะไม่ใหญ่พอสำหรับจานสีกระป๋องหนังสือหรือแปรงพวยก็สามารถบรรจุทุกอย่างได้รวมทั้งจานสี แต่ถ้าคุณตั้งใจจะเก็บสีที่อยู่บนจานสีเอาไว้ด้วย ก็จำเป็นต้องจัดให้เพื่อไม่ให้สีไหลมาปนกัน ปัญหาเกี่ยวกับการขนส่งภาพที่สียังไม่แห้งจะไม่เกิดขึ้นเนื่องจากสีอะครีลิคแห้งเร็ว จึงสามารถบรรจุงานไปพร้อมกับกระป๋องอุปกรณ์ได้

7. **วัสดุรองรับสำหรับสีอะครีลิค (Grounds)** สีอะครีลิคเป็นสีที่ทนทานที่สุดในบรรดาสีทั้งหมด และจะเกาะติดแน่นอยู่บนพื้นรองรับได้มากที่สุดด้วย เนื่องจากมีคุณสมบัติเป็นกลางเมื่อแห้งแล้ว จึงไม่ต้องการเตรียมพื้นเป็นกรณีพิเศษแต่อย่างใด ซึ่งไม่เหมือนกับสีน้ำมันที่ต้องรองพื้นเพื่อไม่ให้น้ำมันซึมลงไป หากต้องการระบายสีอะครีลิคลงบนผืนผ้าใบหยาบๆ กระดาษแข็งๆ หรือกระดาษ ก็สามารถทำได้ โดยสีชั้นแรกสุดจะซึมลงสู่พื้นผิวที่ไม่ก่อให้เกิดปฏิกิริยาใดๆ ต่อสีและพื้น และจะทำหน้าที่เป็นฐานรองรับสีชั้นต่อไป ซึ่งจิตรกรสามารถสร้างสีที่หนาหรือบางก็ได้ตามต้องการ

ผ้าใบ (canvas)

การใช้สีอะครีลิคเป็นพื้นในการเตรียมผืนผ้าใบหรือกระดาษแข็งก่อนการระบาย มีอยู่ข้อควรจำ คือ คุณไม่ควรระบายสีอะครีลิคทับบนสีน้ำมัน เพราะสีน้ำมันเป็นเจลที่ไม่แข็งและคงที่โดยสมบูรณ์ ดังนั้นสีอะครีลิคก็จะกะเทาะและหลุดลอกออกมาได้ จิตรกรสามารถซื้อผืนผ้าใบ (canvas) ที่เตรียมไว้แล้วจากร้านค้าได้ แต่ควรต้องมั่นใจว่ามีการรองพื้นด้วยสีอะครีลิคแล้ว

หากต้องการใช้สีอะครีลิคบนพื้นผิวอื่นๆ ก็สามารถทำได้ แต่สิ่งที่ควรหลีกเลี่ยงคือ การใช้สีอะครีลิคระบายบนพื้นผิวที่เรียบมากๆ อย่างเช่น แก้วและโลหะ และพื้นผิวที่มัน เช่น กระดาษสีน้ำมัน หรือเซรามิค เพราะมักจะเกาะส่วนพื้นผิวแบบรูปวงเล็กๆ คล้ายอิฐหรือปูนปลาสเตอร์ แนะนำให้ทาทับด้วยกาว PVA เพื่อเพิ่มการซึมซับ และช่วยประหยัดสี กาว PVA มีประโยชน์มากเมื่อเติมในสี และสามารถใช้ในการดัดแปลงและสร้างลักษณะผิวใหม่ในการระบายได้ มันสามารถผสมกับทรายและปูนปลาสเตอร์ เพื่อสร้างเนื้อผิวที่หยาบ ที่สามารถดัดแปลงกับการระบายกาว PVA มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับสีอะครีลิค โดยเพิ่มการยึดติด และช่วยให้เกิดมิติใหม่ๆ ในการสร้างสรรค์

สิ่งที่ควรรู้อีกก่อนเริ่มงานจิตรกรรม

การมอง (Visual)

ทัศนศิลป์ (visual art) คือศิลปะที่สัมผัสได้ด้วยการเห็น การมองจึงเป็นสิ่งสำคัญของการสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ การมองในชีวิตประจำวันเป็นการมองเพื่อแยกวัตถุออกจากกัน เมื่อแสงกระทบกับวัตถุ เราจะเห็นบ้าน รถ ต้นไม้ ผู้คน และสิ่งต่างๆ รอบตัว แต่ในดวงตาของจิตรกรมีรายละเอียดแยกย่อยออกไปมากกว่านั้น จิตรกรใช้สายตาในการมองเพื่อค้นหาความงามและรูปแบบของการแสดงออก มีการสังเคราะห์และคัดเลือกข้อมูลที่สำคัญ และสนใจรายละเอียดพิเศษของสิ่งที่เห็นเพื่อที่จะสร้างเป็นผลงานศิลปะอันสุนทรีย์

การมองด้วยดวงตาธรรมดา หากเรามองไปที่วัตถุ อาจเป็นในห้องรับแขก เราจะเห็นโซฟา โทรทัศน์ ชั้นวางของ โต๊ะ ถ้วยกาแฟ หมอนอิง แจกันดอกไม้ งานผลไม้ เรารู้ว่าสิ่งเหล่านั้นคืออะไรและจะหยิบมันได้ที่ไหน แต่ถ้าเราลองเปลี่ยนวิธีมองใหม่ ด้วยการไม่ให้ความหมายของวัตถุ แต่เรามองมันเป็นรูปทรงต่างๆ เราอาจจะเห็นรูปทรงสามเหลี่ยม สีเหลี่ยม ทรงกลม รูปทรงปิรามิด เห็นที่ว่างระหว่างวัตถุสองชิ้นที่วางอยู่ใกล้ๆ กัน เห็นลวดลายบนวัตถุ เห็นความแตกต่างของน้ำหนักอ่อนแก่ของส่วนที่เป็นแสง เงาและสีของวัตถุเหล่านั้น นั่นคือความสัมพันธ์ที่กลมกลืนกันอย่างง่าย ๆ และสามารถใช้เป็นหลักในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะได้

เมื่อข้อมูลต่างๆ เข้าสู่เนื้องานของเรา และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างแสง เงาและสี ซึ่งการมองแบบจิตรกรจะนำข้อมูลส่งให้สมองเกิดการวิเคราะห์และสังเคราะห์รูปทรงแล้วนำเสนอออกมาในภาพสองมิติที่เกิดความลงตัวสวยงาม นี่คือการบวนการของการวาดภาพ

การมองแบบจิตรกรจึงเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ

การมองแบบจิตรกร สามารถช่วยให้แยกแยะโครงสร้างของภาพได้อย่างคร่าวๆ

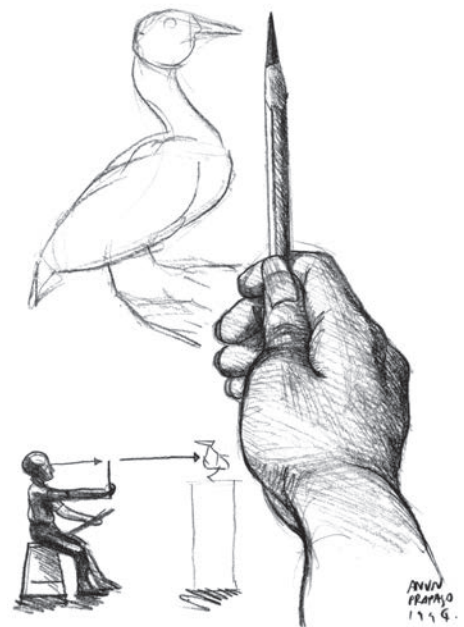

การวาดเส้น (Drawing)

การวาดเส้นเป็นพื้นฐานสำคัญในการเริ่มต้นวาดรูป เส้นจะเป็นตัวบ่งบอกรูปร่าง รูปทรง ขอบเขต ขนาด และสัดส่วน และความลึกของภาพที่จะวาด ดังนั้นก่อนที่จะเป็นจิตรกรเราจึงต้องมีความรู้พื้นฐานในการวาดเส้นเสียก่อน

การวัด (Measuring)

การวัดเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบความแม่นยำและช่วยให้จิตรกรรักษาสัดส่วนในภาพเขียนได้ เราอาจใช้วิธีวัดอย่างง่ายๆ โดยการเปรียบเทียบมิติหนึ่งกับอีกมิติหนึ่งของวัตถุ เช่น ความกว้างของขวดเมื่อเทียบกับความสูงของมัน โดยใช้ดินสอเป็นไม้บรรทัด ยึดแขนให้สุดทุกครั้ง ที่วัด แล้วใช้ปลายนิ้วทำเครื่องหมายวัดความกว้างและความสูง การฝึกการวัดหรือกะสัดส่วนบ่อยๆ จะช่วยให้จิตรกรมีความแม่นยำ บางครั้งอาจจะใช้วิธีการกะคร่าวๆ แต่สามารถสร้างสัดส่วนที่เป็นเฉพาะตัวขึ้นได้ หากมีความเข้าใจในเรื่องสัดส่วนอย่างถ่องแท้

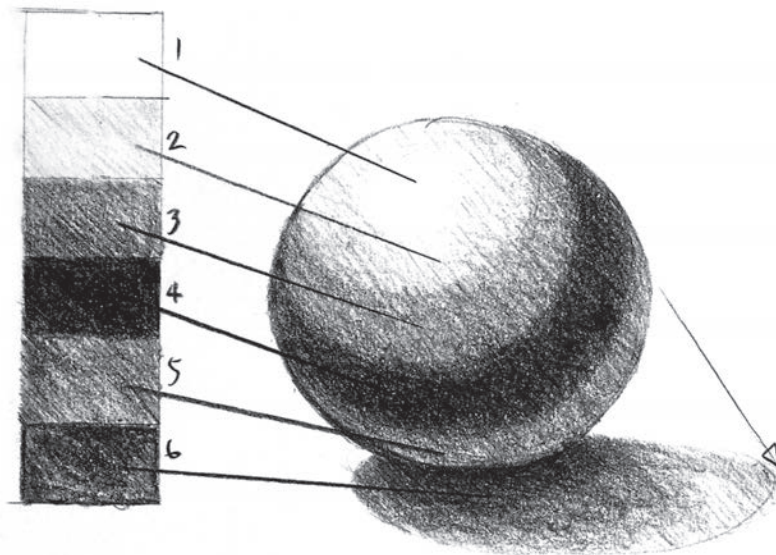

ทัศนียภาพวิทยา (Perspective)

ทัศนียภาพวิทยาเป็นระบบการเขียนภาพที่แสดงมิติในด้านความลึก ระยะใกล้-ไกล โดยสามารถสังเกตได้ง่ายๆ ว่า วัตถุชนิดเดียวกันที่วางอยู่ใกล้กว่าจะมองดูมีขนาดใหญ่กว่าวัตถุที่วางอยู่ห่างออกไป และตำแหน่งในการวางของวัตถุก็เช่นกัน วัตถุที่อยู่ใกล้กว่าจะวางอยู่ในตำแหน่งต่ำกว่าวัตถุที่อยู่ไกลกว่า(ในภาพเดียวกัน) และเส้นที่ขนานกันจะวิ่งไปรวมกันที่จุดๆ หนึ่งเสมอ

การทำความเข้าใจทัศนียภาพวิทยานั้นเป็นประโยชน์อย่างมากในการวาดภาพ โดยจะช่วยให้การคาดคะเนและทำความเข้าใจสาเหตุที่เส้นวิ่งไปอย่างถูกต้อง ทำให้ภาพวาดเกิดมิติที่เป็นธรรมชาติไม่ขัดตา

ค่าน้ำหนัก (Tone)

นัยน์ตาของมนุษย์รับรู้ภาพจากแสง ระดับที่ต่างกันของแสงจะให้ข้อมูลซึ่งประสบการณ์และความรู้ของเรา ถอดรหัสออกมาเป็นความเข้าใจในสิ่งที่เรามองเห็น การวาดภาพเป็นภาษาที่ประกอบด้วยการตัดกันของแสงและเงา ทำให้เกิดสิ่งเร้าต่อผู้ชม และสร้างภาพลวงตาและความรู้สึกทันที ด้วยแสงและเงานี้ ไม่เพียงแต่จะทำให้จิตรกรนำเสนอรูปร่าง รูปทรง และที่ว่างเท่านั้น แต่ยังสามารถสร้างความรู้สึกและอารมณ์ที่ต่างกันได้อีกด้วย ในฐานะที่มันมีอิทธิพลต่อภาพทั้งหมด จิตรกรพึงตระหนักถึงความสำคัญของแสงที่จะมีผลต่อความรู้สึกในภาพๆ นั้นด้วย ตัวอย่างเช่น ภาพที่ให้ค่าน้ำหนักมืดมัวจะให้ความรู้สึกซึมเศร้า ในขณะที่ภาพที่มีค่าน้ำหนักสว่างจะให้ความรู้สึกสดใส เป็นต้น

การจัดองค์ประกอบของศิลปะในภาพเขียนของ พอล เซซานน์

องค์ประกอบ (Composition)

เมื่อจิตรกรเริ่มจัดการกับรูปทรง ที่ว่าง ค่าน้ำหนัก และสีนั้นหมายถึงเขาเริ่มสร้างองค์ประกอบของภาพขึ้นแล้ว องค์ประกอบมีส่วนสำคัญและเป็นพื้นฐานในการวาดภาพอย่างยิ่ง มีวิธีการที่เป็นไปได้หลายประการในการสร้างองค์ประกอบ ตั้งแต่การแบ่งรูปทรงทางเรขาคณิตแบบละเอียดจนถึงแบบสเก็ตช์คร่าวๆ ตามความรู้สึก ซึ่งทุกๆ วิธีในการแสดงออกล้วนมีผลต่อภาพที่น่าเสนอทั้งสิ้น

เป็นเรื่องปกติที่จิตรกรทุกคนต้องกำหนดองค์ประกอบของภาพ หากต้องการให้ภาพมีลักษณะเด่นไหลกลมกลืน ก็ต้องจัดองค์ประกอบของภาพให้มีลักษณะขดเกลียว โค้ง หรือหากต้องการความรุนแรงและความก้าวร้าวในภาพเขียน ก็ต้องใช้วิธีการที่ต่างกันไป

องค์ประกอบเป็นสิ่งที่สำคัญและซับซ้อน และเป็นเอกลักษณ์ของภาพเขียนที่สร้างสรรค์ขึ้นโดยจิตรกรแต่ละคน องค์ประกอบ คือเครื่องมือสำคัญที่จิตรกรจะใช้ในการสร้างสรรค์งานให้มีคุณค่าเฉพาะตัว จิตรกรควรเรียนรู้การจัดองค์ประกอบ ศิลป์เพื่อนำมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน